30.09.2023 LAUSUNTO

Vastaanottaja
MmV@eduskunta.fi

Viite: U 49/2023 vp

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietyillä uusilla genomitekniikoilla tuotetuista kasveista sekä niistä saatavista elintarvikkeista ja rehuista

Luomuliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Luomuliiton kanta on, että luomutuotanto tulee jatkossakin pysyä vapaana geneettisesti muunnetuista organismeista (GMO) ja tämä käsittää myös uusilla genomitekniikoilla (NGT) tuotettuja organismeja. Tähän tavoitteeseen pääsemme noudattamalla nykyisen lainsäädännön **merkitsemis- ja jäljitettävyysperiaatteita, joka mahdollistaa GMO:iden tunnistamisen koko tuotantoketjussa**. Tämä tulee säilyttää ja soveltaa myös **kaikkiin** NGT:ihin.

Luomuliitto on IFOAM Organic Europe:n tavoin sitä mieltä, että komission lakiehdotuksessa on vakavia puutteita, jotka on korjattava ja ne ovat vakavampia kuin keskustelu siitä, pitäisikö näitä NGT-tekniikoita voida käyttää luomutuotannossa vai ei. Lisäksi on tehtävä arviointi siitä, miten lakiehdotus vaikuttaa luomutuotantoon ja mitkä tulevat olemaan luomualan oikeudelliset velvoitteet, jos NGT-asetus yhdistetään luomuasetukseen. Mielestämme ensisijaisesti tulee arvioida kestävyyttä eikä pelkästään yhtä ominaisuutta, mikä jää täysin ehdotuksessa ja U-kirjelmässä huomioimatta.

Luomualalla on vakavia huolenaiheita EU:n oikeudellisen kehyksen poikkeuksista GMO:ista NGT1-kasvien osalta, mikä vapauttaisi ne tunnistamisesta ja jäljitettävyydestä. Tämä käytännössä sallisi näiden NGT:ien käytön luomutuotannossa ilman laillisia ja teknisiä keinoja tunnistaa näitä tuotteita. Tämä asettaa uhan oikeudelle ja vapaudelle harjoittaa maanviljelyä ilman näitä tekniikoita sekä luomutuotteiden aitoudelle. Merkitsemisvelvoitteella taattaisiin sekä tuottajille että kuluttajille valinnanvapaus olla käyttämättä tai käyttää GM-tuotteita.

Jos emme vaadi patentoidun geneettisen materiaalin jäljitettävyyttä, altistuvat kaikki elintarvikeketjun toimijat merkittävälle oikeudelliselle epävarmuudelle siitä, mitä he voivat tai eivät voi tehdä kasveille ja eläimille, joiden kanssa he työskentelevät patenttiloukkausongelmien vuoksi. Tämä uhkaisi innovatiivista eurooppalaista jalostustapaa, joka perustuu tekijänoikeuksien kevyempiin muotoihin, jotka mahdollistavat geneettisen materiaalin liikkumisen. Se voi johtaa siihen, että vain muutamat suuret yritykset hallitsevat siementeollisuutta tulevaisuudessa.

Terveellinen ympäristö kukoistavalla kasvi- ja eläinlajistolla niin maan päällä kuin sen alla on yksi ihmiskunnan arvokkaimmista hyödykkeistä ja ruokajärjestelmämme perusta. Olemme sen hyödynsaajia, joille on annettu vastuullinen tehtävä luonnonvarojen järkevässä hoitamisessa. Tämä sisältää myös varovaisuusperiaatteen ja kokonaisvaltaisiin,

Luomuliitto ry
PL 145
00101 Helsinki luomuliitto@luomuliitto.fi Y-tunnus 0641419-1

agroekologisiin lähestymistapoihin juurtuneen hoidon, terveyden, ekologian ja oikeudenmukaisuuden periaatteen soveltamisen.

Jotta ruokajärjestelmämme olisi todella kestävä, meidän on siirryttävä pois panosriippuvaisesta tuotannosta, lyhyen aikavälin ratkaisuista, mukaan lukien tiettyjen teknologioiden edistäminen, joilla ei ole todistettuja etuja ja jotka voivat aiheuttaa ei-toivottuja vaikutuksia ja riskejä. Geneettinen muuntelu tyhjine kestävyyslupauksineen edustaa kapeaa ja lyhytnäköistä näkökulmaa ruokajärjestelmien monimutkaisiin haasteisiin. Keskittyminen tiettyihin geeneihin tai ominaisuuksiin ja jättää huomioimatta viljelykasvien vuorovaikutuksen tärkeyttä niiden ympäristöön ja maaperään.

Luomuviljely on tuottanut johdonmukaisesti kestäviä agroekologisia järjestelmiä, ottaen huomioon luonnon monimutkaiset vuorovaikutukset. Luomumaataloudella on todistettuja etuja biodiversiteetille, ilmastonmuutoksen lieventämiselle, eläinten hyvinvoinnille ja monille muille ympäristöhaasteille. Luomuliike on vuosikymmeniä ollut keskeinen ajuri regeneratiivisten agroekologisten innovaatioiden kehittämisessä. EU:lla on johtava asema koko maailmassa luomutuotannon ja luomutuotteiden kulutukseen perustuvan ruokajärjestelmän kehittämisessä. GMO-vientimaiden tielle lähteminen merkitsisi tämän johtavan aseman menettämistä luomutuotannossa ja agroekologisessa innovaatiossa.

Kuluttajat ovat suurelta osin ja oikeutetusti edelleen skeptisiä uusien GMOjen eduista. Tiettyjen NGT-tekniikoiden mahdollinen sääntelyn purkaminen ja NGT-tekniikoiden käytön merkistemisvelvoitteen poistaminen uhkaisi kuluttajien luottamusta koko elintarvikeketjuun. ProLuomun tekemän tuoreen kuluttajatutkimuksen mukaan 58 prosenttia suomalaisista pitää vähintään melko tärkeänä, että luomu on vapaa geenimuuntelusta. Erityisesti tätä mieltä ovat luomun aktiiviostajat, jotka ostavat luomua viikoittain. Euroopassa kuluttajat ovat vieläkin kriittisempiä, esim 92 % saksalaisista haluaa uudetkin NGT-lajikkeet merkintäpakon alaisiksi. Luomutuotannon turvaaminen NGT ja GMO vapaana on myös vientimarkkinoista huolehtimista.

On tärkeää, ettei GM-vapaan tuotannon taakka lankea niille toimijoille, jotka eivät halua käyttää NGT:itä, koska tämä merkittävästi estäisi luomumaatalouden kehitystä Euroopan unionissa. EU:ssa ja Suomessa tulisi keskittyä kestävään agroekologiaan, jossa ymmärretään kestävyyden kokonaisvaltainen järjestelmä. NGT:ien odotettuja etuja ei voida perustella EU:n varovaisuusperiaatteen heikentämisellä tai EU:n ympäristönsuojelun ja viljelijöiden ja kuluttajien valinnan vapauden vesittämisellä.

Näin ollen Luomuliitto **vaatii tunnistus- ja jäljitettävyysjärjestelmän ylläpitämistä,** jotta luomu- ja tavanomaisilla toimijoilla olisi oikeus ja vapaus jatkaa GM-vapaata tuotantoa koko tuotantoketjun läpi.

Janne Rauhansuu
Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri
Luomuliiton toiminnanjohtaja

Luomuliitto ry
PL 145
00101 Helsinki luomuliitto@luomuliitto.fi Y-tunnus 0641419-1